

گذشته تولید برق آبی ایران کاهش قابل ملاحظه ۱۷/۵ درصدی نسبت به سال قبل از آن داشته است. سهم ایران از کل برق آبی تولیدشده در جهان طی این سال فقط ۰/۴ درصد بود. تولید برق آبی دنیا در این سال با رشد ۴/۲درصدی نسبت به سال قبل به ۴۴۵۲ تراوات ساعت رسیده است. چین با تولید ۱۲۵۴ تراوات ساعت برق آبی، بزرگترین تولیدکننده این محصول در دنیا بوده است. بررسی‌های «هم‌میهن» نشان می‌دهد که برق مصارف خانگی و صنایع بیش از برنامه‌ریزی انجام‌شده قطع می‌شود و همین موضوع زمینه آسیب‌پذیری را فراهم کرده است. در حال حاضر بسیاری از صنایع ساعت‌های طولانی با قطعی برق مواجه هستند و اگر این روند ادامه پیدا کند به مرور و در میان مدت شاهد گرانی در کالاهای اساسی خصوصاً بنزین خواهیم بود.

به نظر می‌رسد باتوجه به شرایط کشور در حوزه ناترازی احتمالاً افزایش قیمت بنزین در بلندمدت محقق شود و با توجه به این موضوع که افزایش قیمت بنزین تبعات اجتماعی و اقتصادی دارد، احتمالاً پس از افزایش قیمت بنزین شاهد افزایش قیمت سایر کالاهای اساسی باشیم. البته باید به این نکته توجه داشت که صنایع خصوصاً پالایشگاه‌ها در مقایسه با حوزه کشاورزی مصرف آب کمتری دارند و در وهله نخست آب مورد نیاز در حوزه کشاورزی باید کنترل شود. آمارهای منتشرشده نشان می‌دهد بخش صنعت حدود ۲ درصد کل منابع آب مصرفی کشور را به خود اختصاص می‌دهد. این سهم در مقابل حدود ۹۰ درصد مصرف بخش کشاورزی بسیار اندک ارزیابی می‌شود. همین وضعیت در بخش برق نیز کمابیش حاکم است. عمده برق کشور در بخش خانگی و تجاری مصرف می‌شود و صنایع با وجود بار سنگین تولیدی، سهم کمتری از کل انرژی مصرفی را دارند.

▼ آسیب به پالایشگاه‌ها

توقف جریان تولید در تمامی صنایع از جمله صنعت پالایشگاه می‌تواند خسارت‌های بسیاری در پی داشته باشد. توقف جریان برق و آب می‌تواند خاموشی واحدهای عملیاتی از جمله واحد تولید و تصفیه را در پی داشته باشد که نتیجه این موضوع خسارت به دستگاه‌های تولیدی است.

با توقف تولید در بخش‌های مختلف از پالایشگاه‌ها عرضه محصولات استراتژیکی چون بنزین، گازوئیل و روغن موتور کاهش پیدا می‌کند. در شرایطی که مصرف بنزین

حیات کشور وابسته به انرژی است. در وهله نخست کاهش تولید انرژی و کمبود آن در سطح جامعه می‌تواند در کوتاه‌مدت هزینه حمل و نقل را افزایش دهد که این موضوع به صورت مستقیم با زندگی مردم در ارتباط است. افزایش هزینه‌های حمل و نقل باعث می‌شود کاهش تولید انرژی به نفع تولیدکنندگان و به ضرر مصرف‌کنندگان باشد. این امر می‌تواند به افزایش قیمت‌ها و کاهش قدرت خرید مردم منجر شود. در نتیجه، کاهش تولید انرژی می‌تواند به رکود اقتصادی و افزایش بیکاری منجر شود. به علاوه، کاهش تولید انرژی می‌تواند به افزایش قیمت‌های حامل‌های انرژی منجر شود. این امر می‌تواند به افزایش قیمت‌های تولیدات و خدمات منجر شود. در نتیجه، کاهش تولید انرژی می‌تواند به افزایش قیمت‌های مصرف‌کنندگان منجر شود. این امر می‌تواند به کاهش کیفیت زندگی مردم منجر شود. به علاوه، کاهش تولید انرژی می‌تواند به افزایش قیمت‌های حامل‌های انرژی منجر شود. این امر می‌تواند به افزایش قیمت‌های تولیدات و خدمات منجر شود. در نتیجه، کاهش تولید انرژی می‌تواند به افزایش قیمت‌های مصرف‌کنندگان منجر شود. این امر می‌تواند به کاهش کیفیت زندگی مردم منجر شود.

روزانه بیش از ۱۱۰ میلیون لیتر برآورد می‌شود و عمده عرضه آن وابستگاه به پالایشگاه‌های داخلی است، هر توقف یا کاهش می‌تواند توازن و آرامش بازار را برهم زند.

نبود برق و آب خاموشی دستگاه‌ها را در پی دارد که پس از راه‌اندازی برخی از دستگاه‌ها ممکن است حوادث زیست‌محیطی رخ دهد یا دستگاه به علت نوسان‌های مکرر دچار اختلال و خرابی شود.

اما داستان به همین جا ختم نمی‌شود؛ چراکه حیات کشور وابسته به انرژی است. در وهله نخست کاهش تولید انرژی و کمبود آن در سطح جامعه می‌تواند در کوتاه‌مدت هزینه حمل و نقل را افزایش دهد که این موضوع به صورت مستقیم با زندگی مردم در ارتباط است. افزایش هزینه‌های حمل و نقل باعث می‌شود که بهای کالا نیز افزایش پیدا کند و این دو عامل در بلندمدت دست به دست یزدیگر می‌دهند که تورم افزایش یابد و همین موضوع به سفره خانوار ضربه وارد می‌کند.

از سوی دیگر فعالان حوزه اجتماعی عقیده دارند که کوچکترین خبر رسمی درخصوص افزایش قیمت بنزین می‌تواند مردم را به پمپ‌بنزین‌ها بکشاند و به نوعی صف‌های غیرضروری تشکیل شود. به طور کلی کوچکترین اختلال در شرایط و تولیدات پالایشگاه‌ها می‌تواند زیان سنگینی برای اقتصاد و مردم در پی داشته باشد.

▼ بنزین گران نمی‌شود

سعید ساوینز، کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «هم‌میهن» درخصوص اینکه بنزین با افزایش قیمت مواجه می‌شود یا خیر؟ گفت: وقتی همه چیز گران می‌شود، طبیعی است که قیمت تمام‌شده کالاهای اساسی افزایش پیدا کند؛ یکی از مهم‌ترین این کالاهای انرژی است. با افزایش قیمت برق و آب، بنزین هم به طور منطقی باید گران شود. اما دولت معمولاً برای برخی اقلامی مثل بنزین یا حتی مرغ تلاش می‌کند قیمت‌ها را پایین نگه دارد. این اقدام نیازمند پرداخت یارانه است و یارانه هم مستلزم تأمین منابع مالی است؛ یعنی باید پولی خرج شود و این پول یا از محل فروش نفت ملت ایران تأمین می‌شود یا از مالیات‌ها. وی افزود: در واقع، دولت برای اینکه از افزایش قیمت جلوگیری کند، مجبور است از جیب مردم هزینه کند؛ چه درآمد نفتی باشد چه مالیاتی. به نظر می‌رسد دولت فعلاً بنا دارد جلوی افزایش قیمت‌ها را بگیرد اما این سیاست در میان مدت جواب نمی‌دهد.

این کارشناس اقتصادی تأکید کرد: حدود شش یا هفت سال پیش در چند یادداشت نوشته بودم مدل توسعه پارس جنوبی اشتباه است. دولت به بهانه اینکه قطر برداشت گاز خود را افزایش داده، توسعه همه‌جانبه میدان را آغاز کرد اما بخش بزرگی از منابع را در اختیار صنایع رانتی مثل فولاد، متانول‌سازی و نیروگاه‌ها قرار داد. نقد من این است که مخزن گاز یا نفت، تولید و افت طبیعی خود را دارد؛ اگر مصرف بی‌رویه و بدون برنامه‌ریزی باشد، ظرفیت میدان به سرعت افت می‌کند.

ساوینز گفت: منابع انرژی مانند پارس جنوبی باید به‌درستی مدیریت شود. قیمت‌گذاری دستوری و پایین نگه داشتن قیمت‌ها بزرگترین اشتباه است.

این کارشناس حوزه انرژی در نهایت تأکید کرد: دولت فعلاً قصد ندارد قیمت‌های انرژی خصوصاً بنزین را افزایش دهد؛ اما به نظر من این سیاست ادامه‌دار نخواهد بود و در نهایت ناچار به تعدیل قیمت‌ها خواهند شد.

محسن محمدی، کارشناس انرژی درخصوص قطعی آب و برق پالایشگاه‌ها به «هم‌میهن» گفت: پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها معمولاً واحدهی به نام «یوتیلیتی» دارند که وظیفه اصلی آن تأمین زیرساخت‌های حیاتی مثل آب، بخار و برق موردنیاز خود پالایشگاه است. به طور معمول بخار آب مورد استفاده در فرایندها، توسط خود پالایشگاه‌ها تولید می‌شود. در زمینه برق هم اغلب واحدهای پالایشی دارای نیروگاه اختصاصی هستند و برق مورد نیاز خود را تأمین می‌کنند. نمونه آن را حتی در تجربه جنگ می‌بینیم، مثلاً زمانی که پالایشگاه حیفا هدف قرار گرفت، ابتدا سراغ واحد تولید برق رفتند که نشان می‌دهد این بخش برای فعالیت پالایشگاه حیاتی است و یک ساختار مستقل است.

وی با اشاره به تجربه افزایش قیمت بنزین گفت: در مورد افزایش احتمالی قیمت بنزین، تجربه دولت‌ها نشان داده است که آن‌ها معمولاً به‌خاطر ملاحظات اجتماعی و همچنین تجربه تلخ سال ۱۳۹۸، به سادگی به سمت افزایش قیمت کالاهای اساسی مثل بنزین نمی‌روند. به عبارت دیگر، دولت همیشه دغدغه تبعات اجتماعی دارد و پذیرش جامعه برای هرگونه افزایش قیمت بنزین را بررسی می‌کند.

این کارشناس حوزه انرژی توضیح داد: دولت افزایش قیمت را عمدتاً با هدف جبران ناترازی بودجه و منابع مالی دنبال می‌کند. تحقیق‌ها و تجربه‌های جهانی و داخلی نشان می‌دهد کالاهای کم‌کشش و اساسی مثل بنزین، کاهش قابل توجهی در مصرف پس از افزایش قیمت ندارند. معمولاً مصرف در کوتاه‌مدت کمی کاهش پیدا می‌کند و بعد از چند ماه دوباره به روال قبلی برمی‌گردد.

بنابراین افزایش قیمت به هدف مدیریت مصرف یا جبران ناترازی معمولاً محقق نمی‌شود.

به گفته وی در زمینه مقابله با قاچاق نیز، با وجود اختلاف زیاد قیمت داخل و خارج از کشور، حتی افزایش صددرصدی قیمت بنزین هم نمی‌تواند این فاصله را جبران کند.

محمدی ادامه داد: صنعت و آب شرب جمعاً کمتر از ۱۰ درصد مصرف آب کشور را دارند. بیشترین مصرف آب، متعلق به بخش کشاورزی است. بنابراین مطرح کردن سهم بالای صنعت یا پالایشگاه‌ها در مصرف آب کشور چندان صحیح نیست و نباید افزایش قیمت یا سهمیه‌بندی آب صنعت را عامل اصلی کم‌آبی معرفی کرد.

این کارشناس حوزه انرژی در نهایت گفت: پالایشگاه‌ها صرفاً بنزین تولید نمی‌کنند؛ بلکه چندین محصول اصلی و جانبی دارند که فقط چهار یا پنج قلم آن به شکل یارانه‌ای و با قیمت دولتی باید تحویل دولت شوند. سایر فرآورده‌های جانبی مثل روان‌کننده‌ها و برخی روغن‌ها یا به قیمت آزاد داخلی و یا حتی بر مبنای نرخ ارز به خارج از کشور فروخته می‌شوند. بنابراین، صرفاً با افزایش هزینه آب و برق لزوماً شاهد افزایش قیمت مستقیم بنزین یا گازوئیل نخواهیم بود.

▼ کمبود بنزین

سعید میرترابی، کارشناس حوزه انرژی به «هم‌میهن» گفت: قطعی آب و برق پالایشگاه در تولید پالایشگاه‌ها بی‌تأثیر نیست و معمولاً تدابیری برای این‌گونه مراکز اندیشیده می‌شود تا کمترین اختلال در تأمین کالاهای مهم ایجاد نشود. تأمین برق پالایشگاه‌ها معمولاً به شکل اضطراری و جایگزین نیز انجام می‌شود و در کنار آن همیشه میزانی ذخیره‌سازی وجود دارد تا نوسانات تولید را پوشش دهد.

وی در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه آیا با کمبود بنزین مواجه خواهیم شد؟ توضیح داد: در شرایط فعلی و با توجه به تمهیدات موجود، بعید است که با کمبود جدی مواجه شویم؛ هرچند نمی‌توان احتمال صف ایجاد شدن در برخی نقاط را صفر دانست. اگر قطعی‌ها ادامه‌دار شود یا ظرفیت ذخیره‌سازی کاهش پیدا کند، ممکن است شاهد گند شدن روند سوخت‌گیری یا محدودیت‌هایی در عرضه باشیم. اما به طور کلی ذخایر استراتژیک و مدیریت اضطراری به گونه‌ای برنامه‌ریزی شده که بازار دچار بحران نشود، مگر اینکه این روند قطع برق و آب مدت طولانی ادامه پیدا کند.

میرترابی درخصوص افزایش قیمت بنزین نیز گفت: افزایش قیمت بنزین بر اثر وقایع فعلی، بسیار بعید است. قیمت بنزین در کشور مصوب و تحت سیاست‌های دولتی است و کمبود مقطعی با افزایش هزینه تولید فعلاً نمی‌تواند به‌طور مستقیم بر قیمت مصرف‌کننده تأثیر بگذارد. تغییر قیمت بنزین در ایران نیازمند تصمیمات کلان و طی فرآیندهای خاص است و به راحتی تحت تأثیر شرایط مقطعی قرار نمی‌گیرد.

این کارشناس بازار سرمایه تشریح کرد: گرچه افزایش قیمت حامل‌های انرژی مانند آب و برق هزینه تولید پالایشگاه‌ها را افزایش می‌دهد، اما با توجه به سهامدار بودن دولت در بسیاری از این شرکت‌ها، این هزینه‌ها ممکن است با حمایت‌های دولتی جبران شود. چنین مسائلی نمی‌تواند به خودی خود موجب افزایش قیمت بنزین شود، چون دولت معمولاً ملاحظات زیادی در این خصوص دارد. ضمن اینکه قیمت فعلی بنزین فاصله عمیقی با قیمت آزاد دارد و هرگونه اصلاح قیمت نیازمند تصمیم‌گیری کلان و ایجاد شرایط اجتماعی و اقتصادی مناسب است.

میرترابی افزود: در صورتی که قطعی آب و برق ادامه پیدا کند و شرایط اضطراری وضعیت فعلی را تشدید کند، پالایشگاه‌ها ممکن است برای حفظ پایداری عرضه، اقداماتی همچون کاهش حجم سوخت‌گیری، مدیریت مخازن یا سایر راهکارهای مدیریتی را به کار بگیرند تا فشار بر ذخایر کاهش پیدا کند. اما با توجه به روال فعلی و مدیریت مناسب، پیش‌بینی می‌شود که مشکل حادی برای مصرف‌کنندگان پیش نیاید، مگر در صورت تداوم قطعی‌ها و کاهش محسوس تولید.

وی در خصوص افزایش قیمت بنزین گفت: اصلاح قیمت بنزین موضوعی است که بارها بدان اشاره شده و دلیل تأخیر آن عمدتاً شرایط اقتصادی و ملاحظات اجتماعی است. با عبور از فصل تابستان و کاهش بار شبکه آب و برق، ممکن است فرصت افزایش قیمت بنزین مد نظر قرار گیرد؛ اما همان‌طور که بارها تجربه کردیم، تصمیم‌گیری در این خصوص بسیار حساس و مستلزم فراهم شدن زمینه مناسب در جامعه و اقتصاد است. دولت قطعاً با بررسی شرایط و فاکتورهای مختلف و سنجش تأثیرات اجتماعی، نسبت به این موضوع اقدام خواهد کرد.

میرترابی در نهایت گفت: در کوتاه‌مدت با ادامه مدیریت و تأمین اضطراری، انتظار نمی‌رود بازار بنزین دچار بحران شود. از نظر قیمتی هم تا زمان اتخاذ تصمیمات کلان در سطح دولت و مجلس، تغییر مهمی رخ نخواهد داد. اما به‌طور طبیعی، بحث اصلاح قیمت بنزین همچنان روی میز دولت است و ممکن است در نیمه دوم سال و با بهتر شدن شرایط انرژی، دولت این مسئله را در دستور کار خود قرار دهد.

بخش خصوصی

نان در تهران گران شد

قیمت رسمی نان در تهران ابلاغ شد. به گزارش تسنیم، امیر کرملو، سخنگوی اتحادیه نانوایان سنتی تهران اعلام کرد: افزایش قیمت نان در تهران رسماً ابلاغ شد. بر این اساس، قیمت نان بربری ساده با ۳۱ درصد افزایش به ۴۶۰۰ تومان و تافتون با ۵۲ درصد افزایش به ۲۰۰۰ تومان رسید. وی افزود: بر این اساس، قیمت نان بربری ساده با ۳۱ درصد افزایش به ۴۶۰۰ تومان و تافتون با ۵۲ درصد افزایش به ۲۰۰۰ تومان رسید. کرملو گفت: همچنین قیمت نان لواش با ۲۹ درصد افزایش به ۱۲۵۰ تومان رسید.

مصوبه جدید تسویه پالایشگاه‌ها

مصوبه نحوه تسویه حساب دولت برای خوراک پالایشگاه‌ها ابلاغ شد. به گزارش مهر، مصوبه مربوط به تسویه حساب دولت (خرانه‌های کل) و شرکت‌های تابعه وزارت نفت در خصوص فروش خوراک نفت خام و میعانات گازی به شرکت‌های پالایش نفت و خرید فرآورده‌های نفتی از آنها از سوی محمدرضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهور ابلاغ شد. بر اساس این گزارش، مصوبه در جلسه ۲۵ تیر سال جاری هیأت دولت، تصویب و در روز قبل به وزارتخانه‌های نفت و اقتصاد و سازمان برنامه و بودجه و با هدف حفظ شرایط پایدار صنعت پالایش، ایجاد شفافیت و پیش‌بینی‌پذیری در بازار سرمایه و رفع ابهام از نحوه تسویه حساب دولت و شرکت‌های تحت تابعه وزارت نفت در خصوص فروش خوراک خام به پالایشگاه و خرید فرآورده‌ها ابلاغ شده است. همچنین هیات وزیران با هدف ایجاد شفافیت در بازار سرمایه و ساماندهی روابط مالی میان دولت و شرکت‌های پالایشی، دستورالعمل جدیدی را به تصویب رساند.

ابهام ارز روغن خام تا پایان سال

ابهام وضعیت ارزی روغن خام تا پایان سال رفع می‌شود. به گزارش باشگاه خبرنگاران، علیرضا شریفی، دبیر انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران اظهار داشت: بزرگترین وظیفه فعلی دولت در حوزه بازار و صنعت روغن نباتی، رفع ابهام در خصوص وضعیت ارزی روغن خام تا پایان سال جاری است. شریفی مالیات بر ارزش افزوده گمرک، مالیات بر ارزش افزوده معاملات داخلی روغن خام، مالیات بر کالاهای آسیب‌رسان و ارز ترکیبی را از جمله مصادیق ابهامات مذکور برشمرد. به گفته شریفی، کارخانجات روغن نباتی طی ۴ ماه گذشته ۷۰۵ هزار تن و طی ماه گذشته بیش از ۲۳۰ هزار تن تولید کرده‌اند که نسبت به دوره‌های مشابه سال گذشته، به ترتیب ۱۴٪ و ۵۰٪ افزایش نشان می‌دهد لذا با این رکوردهای بی‌سابقه تولید و توزیع، کمبودهای حتی جزئی روغن نباید وجود داشته باشد. شریفی خاطرنشان کرد: از ابتدای سال جاری، کارخانجات روغن نباتی، روغن‌های خام وارداتی خود را با پرداخت ۱٪ و تعهد ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده ترخیص کرده‌اند و محصول نهایی را بر همین اساس فروخته‌اند که یکباره در پایان خرداد اعلام می‌شود که لایحه اعطاء اختیار به دولت جهت کاهش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای اساسی رد شده و کارخانجات موظف هستند ۹٪ را نیز برای اجزاء ابتدای سال، بپردازند یا سازمان امور مالیاتی پس از گذشت ۱۷ سال از معافیت مالیات ارزش افزوده روغن خام، به یکباره یادش می‌افتد که از سال ۱۴۰۰ به بعد، روغن خام معاف نبوده و مالیات بر ارزش افزوده بر معاملات روغن خام را ابلاغ می‌کند.